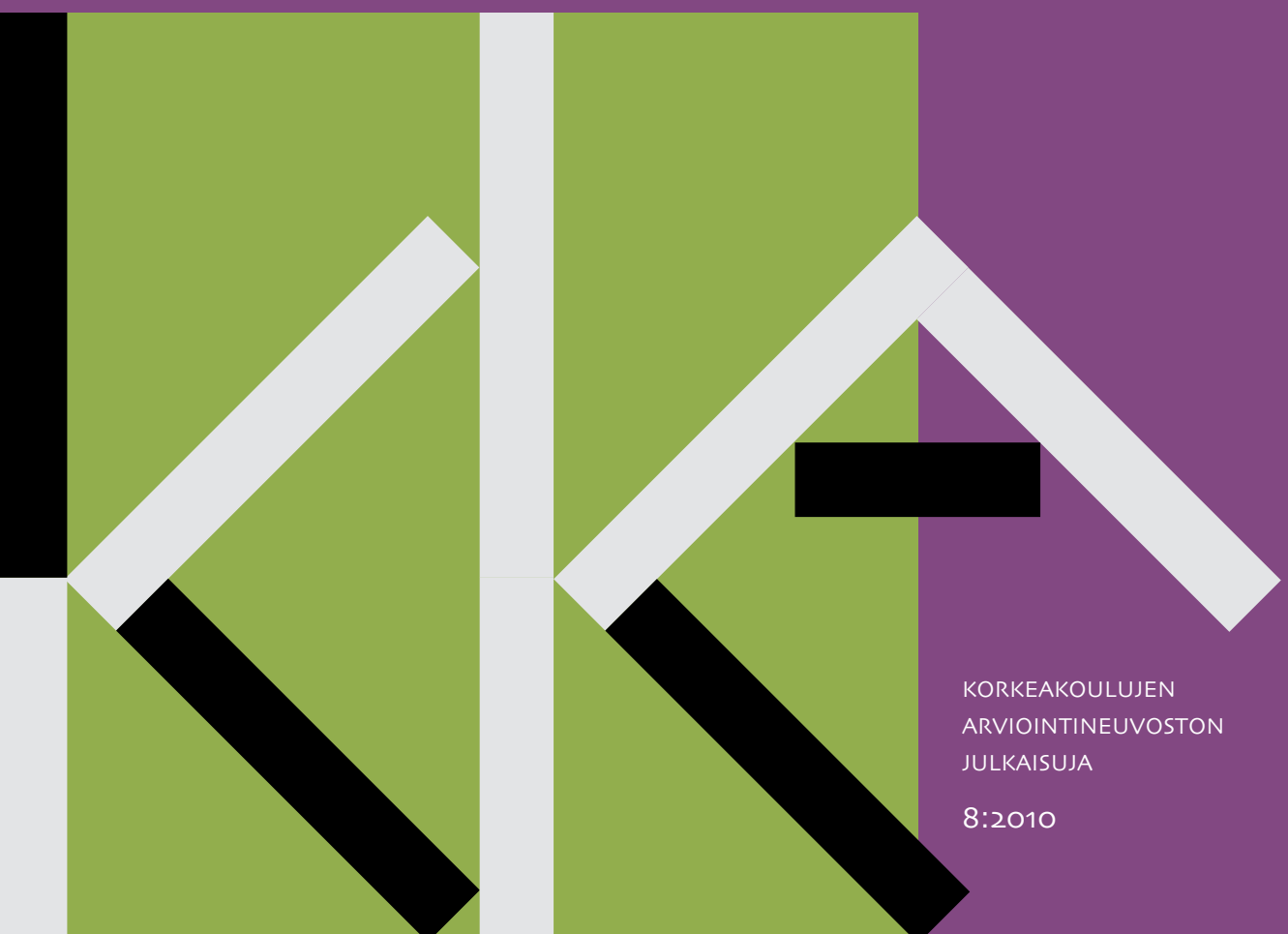


# Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintasuunnitelma 2010–2013



KORKEAKOULUJEN  
ARVIointINEUVOSTON  
JULKAISUJA

8:2010

*ISBN 978-952-206-146-1*

*Julkaisija: Korkeakoulujen arviointineuvosto*

*Kansi: Juha Ilonen*

*Layout: Pikseri Julkaisupalvelut*

# Sisällys

<b>1</b>	<b>Johdanto</b>	<b>5</b>
<b>2</b>	<b>Tehtävä ja toimintaperiaatteet</b>	<b>6</b>
	Riippumaton toimija	6
	Kehittävä arvioija	6
	Kansainvälinen sillanrakentaja	7
	Proaktiivinen vaikuttaja	7
<b>3</b>	<b>Toimintaympäristö</b>	<b>8</b>
	Suomalainen korkeakoulujärjestelmä muutoksessa	8
	Arviointitoiminnan kansainväliset kehityslinjat	10
<b>4</b>	<b>Toimikaudella toteutettavat arvioinnit</b>	<b>13</b>
	Laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnit	13
	Tutkinnonuudistuksen arviointi	14
	Tohtorikoulutuksen seuranta-arviointi	15
	Merenkulkualan koulutuksen arviointi	15
	Korkeakoulujen kansainvälisten koulutusohjelmien arviointi	16
	Varhaiskasvatuksen koulutuksen arviointi	16
	Koulutuksen laatuysikköarvioinnit molemmille korkeakoulusektoreille	17
	Maksupalvelutoiminta	17
	EUR-ACE tekniikan alan koulutusohjelma-akkreditoinnit	17
	Muu toiminta	18
<b>5</b>	<b>Toiminnan kehittäminen</b>	<b>19</b>



# 1 Johdanto

Korkeakoulujen arviointineuvosto (KKA) laatii toimikautensa alussa toimintasuunnitelman. Tämä toimintasuunnitelma kaudelle 2010–2013 on hyväksytty arviointineuvoston kokouksessa 22.4.2010.

## 2 Tehtävä ja toimintaperiaatteet

Korkeakoulujen arviointineuvoston perustehtävänä on asetuksen mukaan avustaa korkeakouluja ja opetus- ja kulttuuriministeriötä korkeakoulujen arviointia koskeissa asioissa. Arviointineuvoston tukee suomalaisia korkeakouluja ja niiden kansainvälistä kilpailukykyä arviointien, laatutyön tukemisen, vertailutiedon tarjoamisen, kehittämissuosituksen ja hyvien käytänteiden levittämisen avulla. Korkeakouluille, opetus- ja kulttuuriministeriölle ja muille sidosryhmille tuotetaan ajantasaista arviointitietoa päätöksenteon ja kehittämistyön tueksi.

Korkeakoulujen arviointineuvosto on:

### Riippumaton toimija

Korkeakoulujen arviointineuvoston päätöksenteko ja arviointien sisältö on riippumatonta. Päätökset arvioinneista tehdään itsenäisesti, ennalta asetettujen arviointikriteereiden mukaisesti. KKA huolehtii toiminnassaan korkeakoulujen tasapuolisesta kohtelusta. KKA on näin kansallisesti ja kansainvälisesti uskottava arviointiorganisaatio.

### Kehittävä arvioija

Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa kehittävän arvioinnin periaatetta. Kaikkien arviointien tarkoituksena on ennen kaikkea avustaa korkeakouluja oman toimintansa kehittämisessä. Arviointimenetelmät ja arviointiprosessin kaikki vaiheet pyritään toteuttamaan kehittävän arvioinnin periaatteen mukaisesti. KKA on läheisessä vuorovaikutuksessa korkeakoulujen kanssa ja toimii avoimesti.

## Kansainvälinen sillanrakentaja

Korkeakoulujen arviointineuvosto on aktiivisesti mukana alan kansainvälisessä ja erityisesti eurooppalaisessa yhteistyössä. KKA kehittää ja ylläpitää yhteyksiä eri maiden arviointiorganisaatioihin ja verkostoihin. KKA toimii erityisesti arviointitoiminnan osalta sillanrakentajana Euroopan korkeakoulualan ja Suomen korkeakoulukentän välillä.

## Proaktiivinen vaikuttaja

Korkeakoulujen arviointineuvosto ennakoii arviointitoiminnan kansallisia ja kansainvälisiä muutostarpeita. KKA haluaa antaa vahvan suomalaisen panoksen eurooppalaisen koulutusalueen rakentamiseen ja toimia edelläkävijänä arvioinnin kehittämisessä yhteistyössä suomalaisen korkeakoulukentän toimijoiden kanssa.

## 3 Toimintaympäristö

### Suomalainen korkeakoulujärjestelmä muutoksessa

Korkeakoulutuksen laatu ja sen kehittäminen ovat sidoksissa työ- ja elinkeinoelämän muutoksiin. Väestön ikääntyminen, ilmastonmuutos ja talouden globalisaatio ovat kansainvälisiä trendejä, jotka vaikuttavat koulutukseen koko Euroopassa. Elinkeinorakenteen usein yllättäväkin muutos ja muutossykkien nopeutuminen tekee koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoinnin yhä tarpeellisemmaksi mutta samalla yhä hankalammaksi. Elinikäisen oppimisen korostuminen keinona vastata muuttuviin osaamistarpeisiin nostaa nuorisoi-ikäluokan kouluttamisen rinnalle aikuiskoulutuksen, ei pelkästään työllisyyden hoitokeinona vaan myös nopeampana tapana tuottaa uutta osaamista. Osaamisperusteinen ajattelu, joka merkitsee myös korkeakoulujen menettävän monopolin osaamisen tuottamiseen, lisää laadullisen arviointitiedon tarvetta.

Korkeakoulutukselle asetetaan suuria odotuksia osana kansallista innovaatiojärjestelmää ja tietoyhteiskunnan kehittämistä. Suomalaisen tietoyhteiskunnan tilaa pohtineen Kasvu-hankkeen väliraportin (2010) mukaan tutkimus- ja innovaatiopolitiikan sekä koulutusjärjestelmän on osaltaan tuettava tietoyhteiskuntakehitystä. Tutkimuksessa ja koulutuksessa on panostettava nykyistä enemmän laatuun ja kansainvälisyyteen, ja koulutusjärjestelmän kyettävä turvaamaan kansalaisille globalisoituvan maailman edellyttämät valmiudet. Vuonna 2009 valmistuneen kansainvälisen arvioinnin perusteella Suomen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää tulisi selkeyttää niin, että se vastaa paremmin tulevaisuuden tarpeita, sekä vähentää järjestelmän monimutkaisuutta ja päällekkäisyyksiä. Arviointiryhmän mukaan uudistuksissa tulisi nopeasti siirtyä seuraavaan vaiheeseen, joka tarkoittaisi ammattikorkeakoulujen roolin täsmentämistä ja korkeakoulujärjestelmän hajanaisuuden vähentämistä.

Liian vähäinen kansainvälisyys on useissa raporteissa esille tullut suomalaisen korkeakoulutuksen heikkous. Siihen pyritään vastaamaan Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian 2009–2015 toimeenpanolla. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian kärjiksi valittiin aidosti kansainvälinen korkeakouluyhteisö, laadun ja vetovoiman lisääminen, osaamisen vienti, moni-

kulttuurisen yhteiskunnan tukeminen ja globaalien vastuun edistäminen. Monikulttuurisuustaitojen tarvetta lisää myös Suomen kasvava maahanmuuttajataustainen väestö. Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksien lisääminen ja opiskelun esteiden poistaminen ovat osa voimassa olevaa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaa.

Suomalaiset yliopistot ovat aloittaneet uuden toimikauden uudessa olo-muodossa: julkisoikeudellisia laitoksina tai säätiölain mukaisina säätiöinä. Yliopistolaki, ohjauksen- ja rahoitusmallit sekä sisäiset hallintorakenteet ovat uudistuneet. Oikeushenkilöllisyys toi yliopistoille täyden taloudellisen vastuun, mikä korostaa strategisen johtamisen merkitystä. Yliopistouudistuksella pyritään parantamaan yliopistojen toimintaedellytyksiä kansainvälisessä toimintaympäristössä ja niiden mahdollisuutta reagoida toimintaympäristönsä muutoksiin, kuin myös vahvistamaan tutkimuksen ja opetuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä yliopistojen roolia maan innovaatiojärjestelmässä. Myös ammattikorkeakoululakia uudistettiin vuonna 2009.

Uuden yliopistolain yhteydessä tapahtuneiden yhdistymisten johdosta Suomessa on toimikauden alussa 16 yliopistoa. Ammattikorkeakouluja on 25. Rakenteellinen kehittäminen jatkuu ja ratkaisut tehdään aiempaa selkeämmin alueellisina. Eriasteiset sektoreiden sisäiset ja väliset allianssit tulevat toteutukseen vaikuttamaan arviointiympäristöön.

Rakenteellinen kehittäminen heijastuu arviointitoimintaan erityisesti auditointien osalta, mutta myös aikanaan tarpeellisina muutosten teema-arviointeina. Auditoinnin osalta KKA:n on tehtävä ratkaisut niin ensimmäisen kierroksen mallin soveltamisesta jatkossa kuin toisen kierroksen mallin luomisesta ja kehittämisestä. Rakenteellisesta kehittämisestä voi seurata uudenlaista arviointitiedon tarvetta, jopa korkeakoulukonsernien tai vastaavien uusien yhdistelmien akkreditointityyppisiä arviointeja.

Vuonna 2011 pidetään eduskuntavaalit, joiden jälkeen valmistettavan hallitusohjelman voi odottaa sisältävän useita merkittäviä koulutuspoliittisia linjauksia. Hallitusohjelmaa konkretisoi vuosille 2011–2016 valmistettava Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma. Vuonna 2011 valmistellaan kansallinen koulutuksen arviointisuunnitelma opetus- ja kulttuuriministeriön ja arviointitoimijoiden yhteistyönä. KKA:n osalta kansallinen suunnitelma perustuu voimassa olevaan toimintasuunnitelmaan.

## Arviointitoiminnan kansainväliset kehityslinjat

Korkeakoulujen kansainvälinen toimintaympäristö on myös muutoksessa. Korkeakoulujen toimintaan vaikuttavat kansainvälinen osaajakilpailu, väestökehitys, kansainvälistyvät työmarkkinat sekä opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuuden lisääntyminen. Erityisesti kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus on kasvanut nopeasti, vaikka kasvu Suomessa onkin tällä hetkellä pysähtynyt. Samalla korkeakoulutuksen kysyntä on kasvanut niissä nopeasti kehittyvissä maissa, joissa kotimainen tarjonta ei vastaa kysyntää. Koulutuspalveluiden kaupasta onkin tullut monille maille tärkeä vientituote. Perinteisen henkilöliikkuvuuden rinnalle on syntynyt uusia rajat ylittävän koulutuksen muotoja, kuten korkeakoulujen sivukampukset, tilauskoulutus, kahdenväliset koulutus-sopimukset, franchising, kaksois- ja yhteistutkinnot, virtuaaliopetus ja yritys-yliopistot.

Unesco ja OECD laativat vuonna 2005 suositukset rajat ylittävän korkeakoulutuksen laadun turvaamiseksi. Suositusten tavoitteena on tukea ja lisätä kansainvälistä yhteistyötä rajat ylittävässä korkeakoulutuksessa, parantaa tietämystä laadunvarmistuksen tärkeydestä sekä tarjota opiskelijoille turvaa heikkolaatuista koulutustarjontaa vastaan. Tammikuussa 2009 julkaistun Suomen korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian yksi toimenpidekohta oli, että ”ammattikorkeakoulut ja yliopistot laativat yhteistyössä Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Opetushallituksen kanssa vuoteen 2010 mennessä Unescon ja OECD:n suuntaviivojen pohjalta rajat ylittävän korkeakoulutuksen laatusuositukset suomalaisille toimijoille.” Vuoden 2009 aikana toteutettiin projekti, jonka tuloksena syntyi suomalaiseseen kontekstiin sopiva versio rajat ylittävän koulutuksen laatusuosituksista. Tulevalla toimikaudella suositusten implementointia viedään eteenpäin.

Suomalaisen arviointitoiminnan tärkein viitekehys on edelleen eurooppalainen kehitys ja Bolognan prosessin jatkuminen. Prosessin tavoitteena vuodesta 1999 ollut eurooppalainen korkeakoulutusalue EHEA (European Higher Education Area) todettiin syntyneeksi, kun Bolognan sopimuksen allekirjoittaneiden maiden opetusministerit kokoontuivat Budapestissä ja Wienissä maaliskuussa 2010. Prosessin alkuperäisten, vuodelle 2010 asetettujen tavoitteiden saavuttamisen todettiin edenneen eriasteisesti eri puolilla eurooppalaista korkeakoulutusalueetta. Prosessi jatkuu ja uudet tavoitteet vuodelle 2020 on asetettu. Korkeakoulutuksen laatu ja laadunvarmistus ovat edelleen Bolognan prosessin keskeisiä teemoja.

ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) juhlii 10-vuotista taivaltaan vuonna 2010, ja KKA toimii ENQA:n yleiskokouksen isäntänä Helsingissä syyskuussa. ENQA:n rooli koulutuspoliittisena

toimijana eurooppalaisella korkeakoulutusalueella on vahva. ENQA ei kannata yhteistä eurooppalaista laadunvarmistuskäytäntöä vaan suosii yhteisiin periaatteisiin perustuvaa luottamusta. Euroopan komissiolla on voimakkaat yhdentymistavoitteet, kun taas ENQA puolustaa diversiteettiä. ENQA:n lähivuosien prioriteetteihin kuuluvat elinikäisen oppimisen ja oppimistulosten laadunvarmistus, arviointiorganisaatioiden sisäinen laadunvarmistus ja Bolognan prosessin vuoden 2009 kommunikation ”läpinäkyvyyttä lisäävien välineiden” (transparency tools) käsittely. ENQA:n suhde rankinglistoihin on kriittinen, mutta rankingit eivät kansainvälisesti ole ainakaan vähenemässä.

Rajat ylittävä arviointitoiminta on Euroopassa alkanut, mutta valtaosaltaan korkeakoulutuksen arviointi on edelleen kansallisesti organisoitua toimintaa. Kansainvälisten arviointisijoiden käyttäminen on arkipäivää kaikissa Euroopan maissa. Rajat ylittävää arviointitoimintaa tehdään eniten alueella Saksa–Itävalta–Benelux-maat. EQAR (European Quality Assurance Register) perustettiin vuonna 2008 luotettavista arviointitoimijoista koostuvaksi listaksi, johon voi hakeutua käytyään läpi ESG-kriteereihin (European Standards and Guidelines for Quality Assurance in Higher Education) perustuvan ulkoisen arvioinnin. Listautuneiden arviointitoimijoiden määrä on toimikauden alussa 17 organisaatiota. Listalla on viisi saksalaista, kolme espanjalaista, kaksi irlantilaista ja kaksi belgialaista toimistoa. Lisäksi Puolasta, Itävallasta, Romaniasta, Hollannista ja Bulgariasta on listautunut yksi toimija. Huomionarvoista lienee, ettei yksikään pohjoismainen arviointiorganisaatio ole vielä listalla. EQAR voi tulevaisuudessa lisätä kansainvälistä kilpailua, johon kaikkien arviointiorganisaatioiden on syytä varautua.

Euroopassa on meneillään prosesseja, joissa pyritään arviointitulosten keskinäiseen tunnustamiseen. Akkreditoivat maat ovat ryhmittyneet ECA:n (European Consortium for Accreditation in higher education) ympärille. Järjestön tavoite on tunnustaa jäsentensä tekemät akkreditoinnit, jotta eri puolilla Eurooppaa hankitun koulutuksen tuottaman osaamisen tunnustaminen lisääntyisi ja välttyttäisiin päällekkäiseltä arviointitoiminnalta. KKA toimii aktiivisesti auditoivien maiden verkostossa (QAN – Quality Audit Network) ja edistää toimintaa, joka voisi johtaa yhteisen eurooppalaisen auditointimallin kehittämiseen joidenkin kansallisten arviointitoimijoiden kesken. Akkreditointien ja auditointien voi menetelminä toivoa täydentävän toisiaan eri tilanteissa tarkoituksenmukaisina, mutta niitä soveltavien maiden kesken voidaan myös havaita kilpailua.

Erilaiset koulutusaloitteiset akkreditoinnit/laatuleimat ovat lyöneet läpi voimakkaasti kauppatieteellisten alojen lisäksi esimerkiksi tekniikan alueella. Suhtautuminen laatuleimoihin on arviointitoimijoiden keskuudessa vaihtelevaa: niiden avulla voidaan edistää yhteisen eurooppalaisen korkea-

koulutusalueen muodostumista ja tutkintojen yhteismitallisuutta sekä tehdä laatua näkyväksi. Toisaalta niiden on katsottu kaupallistavan arviointitoimintaa ja suosivan maksukykyisiä toimijoita todellisen korkean laadun sijaan. Tarjolla olevista laatuleimoista tekniikan alan koulutusohjelmien akkreditointileima EUR-ACE on sikäli mielenkiintoinen, että sen myöntämisoikeuden voi saada kansallinen toimija.

Osaamisperusteisen ajattelun vahvistuminen vaikuttaa myös arviointitoimintaan. Eurooppalaisen ja kansallisten tutkintojen viitekehysten implementointi on käynnissä, ja eurooppalaiset korkeakoulut kehittävät opetussuunnitelmiaan tavoiteltuja oppimistuloksia (learning outcomes) korostavaan suuntaan. Oppimistuloksien saavuttamista on siten myös tarvetta arvioida. KKA on mukana globaalien AHELO-hankkeen (Assessment of Higher Education Learning Outcomes) kansallisessa toteuttamisessa. Kyseessä on OECD:n hanke, jonka esiselvitysvaiheen tavoitteena on kehittää korkeakouluopiskelijoiden oppimistulosten mittausmenetelmä.

Pohjoismaisen korkeakoulujen laadunvarmistusorganisaatioiden verkoston NOQA:n (Nordic Quality Assurance Network in Higher Education) toiminta on vakiintunut sihteeristöjen väliseen vuosikokoukseen ja vuosittaiseen projektiin. Projektien tulokset julkaistaan raportteina ja niitä esitellään eri foorumeilla. Lisäksi KKA osallistuu arviointiorganisaatioiden kansainvälisen verkoston INQAAHE:n (The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education) toimintaan joka toinen vuosi järjestettävän vuosikokouksen ja konferenssin yhteydessä. INQAAHE on tärkeä tietolähde globaalien kehityksen suhteen.

## 4 Toimikaudella toteutettavat arvioinnit

Korkeakoulujen arviointineuvosto tuottaa riippumatonta arviointitietoa kaikille sidosryhmilleen. Edellä kuvatut toimintaympäristön muutokset lisäävät arviointitiedon tarvetta. Tietoa tarvitsevat niin korkeakoulut kuin opetus- ja kulttuuriministeriö. KKA kehittää auditointimallia eurooppalaisten standardien mukaisesti ja takaa, että auditoinnin läpäisseiden korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmät ovat kunnossa. Teema- ja koulutusala-arviointien avulla voidaan tarttua ongelmalliseksi koettuihin kohtiin. Koulutuksen laatuyksikkövalinnat nostavat esiin koulutuksen huippuyhteisöjä, jakavat hyviä käytänteitä koko korkeakoulutuksen kentälle ja näyttävät suuntaa sille, mitä korkeasteen koulutus parhaimmillaan voi olla. Opiskelijoiden tarve saada vertailukelpoista arviointitietoa kasvaa kolmiportaisen tutkintorakenteen sisältämän liikkuvuusperiaatteen realisoituessa. On myös tärkeää, että korkeakoulujen muut yhteistyökumppanit, työmarkkinaosapuolet sekä niin sanottu suuri yleisö luottavat suomalaisen korkeakoulutuksen korkeaan laatuun ja toiminnan tarkoituksenmukaisuuteen.

Tässä kappaleessa on kuvattu toimikauden alussa tiedossa olevat arvioinnit. Nelivuotisen toimikauden aikana todennäköisesti syntyy myös muita arviointitarpeita, joihin arviointineuvosto vastaa käytettävissä olevien resursien puitteissa. Toimintasuunnitelman ulkopuoliset arvioinnit käynnistetään neuvoston päätöksellä.

### Laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnit

Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnit ovat keskeisin arviointitoiminto toimikaudella 2010–2013. Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointien ensimmäinen kierros tulee valmiiksi vuoden 2012 aikana. Vuosien 2010–2011 aikana tehdään auditointivierailu yhteentoista ammattikorkeakouluun ja viiteen yliopistoon, ja näiden vierailujen viimeiset raportit hyväksytään vuoden 2012 alkupuolella. Ensimmäisen kierroksen uusinta-auditointeja on näköpiirissä neljä kappaletta, joskin niitä saattaa tulla vielä lisää jäljellä olevista korkeakouluista.

Toisen kierroksen auditointimallin suunnitteluryhmä aloitti työnsä vuoden 2010 alussa ja tavoitteena on, että neuvosto hyväksyy uuden auditointimenetelmän ja käsikirjan 2. kierrokselle marraskuussa 2010. Uuden mallin mukaiset auditoinnit aloitetaan vuonna 2011. Uuden auditointimallin hyväksymisen yhteydessä päätetään myös lukuisista auditointien käytännön toteuttamiseen vaikuttavista asioista, esimerkiksi määritellään auditointien hinta ja päätetään siitä pysyykö ensimmäisen kierroksen malli voimassa niille korkeakouluille, jotka auditoidaan ensimmäistä kertaa.

Arviointineuvosto järjestää edelleen auditoinnin seurantaseminaareja korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien kehittämisen tueksi. Seminaarien tarkoituksena on antaa palautetta laadunvarmistusjärjestelmien kehittämistyöstä niille korkeakouluille, joiden auditoinnista on kulunut aikaa noin kolme vuotta. Toimikaudella jatketaan palautteen keräämistä auditointimallista korkeakouluilta ja auditooijilta.

## Tutkinnonuudistuksen arviointi

Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa vuonna 2010 tutkinnonuudistuksen arvioinnin. Kun Bolognan prosessin tavoitteiden mukaista kaksiportaista tutkintorakennetta suunniteltiin Suomessa 2000-luvun alussa, suunnitteluun kytkettiin jo varhaisesta vaiheesta alkaen ajatus uuden tutkintorakenteen toimivuuden arvioinnista. Arvioinnin toteutus siirrettiin Korkeakoulujen arviointineuvoston ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteisellä sopimuksella vuoteen 2010.

Arviointiprojektin lähtökohtana ovat Bolognan prosessille asetetut alkuperäiset eurooppalaiset tavoitteet ja tutkinnonuudistukselle asetetut alkuperäiset kansalliset tavoitteet. Bolognan prosessin keskeisenä eurooppalaisena tavoitteena oli kansainvälisesti rinnastettavan kaksiportaisen tutkintorakenteen luominen. Arvioinnin päämääränä on selvittää tämän tavoitteen toteutumista:

- tuottamalla kokonaiskuva tutkinnonuudistuksen toteutuksesta suomalaisissa yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa
- arvioimalla tutkintorakenteessa tapahtuneita muutoksia ja niiden seurauksia sekä
- arvioimalla tutkinnonuudistuksen tuloksena syntyneen kaksiportaisen tutkintorakenteen toimivuutta ja selkeyttä korkeakoulujen, opiskelijoiden, työelämän sekä koko tutkintojärjestelmän näkökulmasta.

Tutkinnonuudistukselle asetettiin Suomessa myös kansallisia tavoitteita. Arvioinnin päämääränä on selvittää näiden tavoitteiden toteutumista arvioimalla:

- alemman yliopistotutkinnon aseman muutosta,
- ylempien ammattikorkeakoulututkintojen profiloitumista,
- kansainvälisen ja kotimaisen liikkuvuuden lisääntymistä,
- opintojen mitoituksen toimivuutta sekä
- tutkintojen osaamislähtöisyyden vahvistumista.

Arviointiprojekti koskee tutkinno uudistusta sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulusektorilla. Arviointiraportti valmistuu vuoden 2010 loppuun mennessä.

## Tohtorikoulutuksen seuranta-arviointi

Tohtorikoulutuksen arviointi toteutettiin vuosina 2005–2006. Arvioinnin suoritti kansainvälinen arviointiryhmä. Samoihin aikoihin Suomessa valmistui kaksi muuta tohtorikoulutusta koskevaa raporttia. Seuranta-arvioinnissa tarkastellaan arvioinnin suositusten toteuttamista korkeakouluissa sekä laajemmin tohtorikoulutuksen kehittämistarpeita. Arviointi toteutetaan yhteistyössä Suomen Akatemian kanssa. Arviointi käynnistetään vuoden 2010 aikana.

## Merenkulkualan koulutuksen arviointi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on ehdottanut Koulutuksen arviointineuvostolle Merenkulun koulutuksen laadunvarmistuksen arviointia direktiivin 2008/106/EY vaatimusten mukaisesti. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on tehtävä riippumaton arviointi merenkulun koulutuksesta ja hallinnosta määräjain. Arviointi kohdistuu sekä ammattikorkeakoulutukseen että ammatilliseen koulutukseen. Arviointi kohdistuu myös Ahvenanmaalla sijaitseviin yksiköihin. Arvioinnin suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat Koulutuksen arviointineuvosto ja Korkeakoulujen arviointineuvosto yhdessä. Suunnittelu tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä Liikenneviraston ja Opetushallituksen kanssa.

Arvioinnin kohteet määräytyvät Merenkulun koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskeva yleissopimuksesta (STCW78) ja EU:n merenkulkualan koulutusta ohjaavasta direktiivistä. Arviointi kohdistuu muun muassa

- koulutuksen johtamis-, toteuttamis- ja seurantajärjestelmään ja niiden määräysten mukaisuuteen (opetussuunnitelmat, koulutusohjelmat ja toimintaohjeet)
- arviointitulokset tulee raportoida asianosaisille (järjestäjäkohtainen raportointi)
- havaitut puutteet on korjattava.

Edellisen lisäksi arvioinnissa voidaan nostaa kohteeksi keskeiset kansalliset arviointitarpeet. Projektin suunnittelu on käynnistynyt vuonna 2009 ja projekti valmistuu toukokuussa 2012.

## Korkeakoulujen kansainvälisten koulutusohjelmien arviointi

OPM:n Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa vuosille 2009–2015 todetaan, että Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi korkeakoulujen kansainväliset koulutusohjelmat ja niiden opiskelijoille tarjotut palvelut osana tutkintorakenneuudistuksen arviointia vuonna 2010. Omassa lausunnossaan KKA totesi, että siitä riippuen, kuinka laajana tutkintorakenneuudistuksen arviointi toteutetaan, voitaisiin harkita kyseisen arvioinnin toteuttamista myös erillisenä teema-arviointina. Koska aihe on korkeakoulutuksen kansainvälistymisen kannalta keskeinen, siitä on syytä tehdä oma teema-arviointinsa, jonka suunnittelu alkaa syksyllä 2011 ja projekti päättyy vuonna 2012.

## Varhaiskasvatuksen koulutuksen arviointi

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan alaisena toimi Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin valmisteluryhmän, joka teki elokuussa 2009 esityksen varhaiskasvatusalan koulutusten arvioimiseksi. Valmisteluryhmä esittää varhaiskasvatuksen koulutuksen arviointia toteutettavaksi Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston yhteistyönä.

Valmisteluryhmä esittää raportissaan, että varhaiskasvatusalan koulutukset arvioidaan kokonaisuutena. Lisäksi valmisteluryhmä esittää, että varhaiskasvatusala tulee liittää osaksi sellaisia koulutusten arviointiprosesseja, joihin liittyy varhaiskasvatukseen suuntautuminen, esimerkiksi sosiaali- tai opettajakoulutus. Sosiaali- ja opettajakoulutus ovat jo olleet omien kokonaisarviointiensä kohteina, joten varhaiskasvatukseen omana kokonaisuutenaan kohdistuva kokonaisarviointi on nyt ajankohtainen. Valmisteluryhmän esityksen mukaan varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin keskeisenä tavoitteena on tuottaa kokonaiskuva ja tietoa varhaiskasvatuksen koulutuksen tilasta, eri koulutusten vahvuuksista ja kehittämishaasteista suhteessa varhaiskasvatustyön kehittyviin ja muuttuviin osaamisvaatimuksiin. Arvioinnin tuottaman tiedon kautta on tarkoitus suunnata varhaiskasvatuksen koulutusten laadun kehittämistä ja koulutusten uudistamista. Arviointi toteutetaan kuluvalle toimikaudella todennäköisesti vuosina 2012–2013.

## Koulutuksen laatuysikköarvioinnit molemmille korkeakoulusektoreille

Viimeksi valitut korkeakoulutuksen laatuysiköt valittiin vuonna 2010 alka-  
valle kolmivuotiselle tavoite- ja tulossopimuskaudelle. Kuluvan neuvoston toi-  
mikauden aikana valitaan korkeakoulutuksen laatuysiköt ammattikorkea-  
koulu- ja yliopistosektorilta tavoite- ja tulossopimuskaudelle 2013–2015.  
Arvioinnin valmistelu alkaa syksyllä 2011.

Yliopistokoulutuksen laatuysikköarvioinnin suunnitteluryhmä muutti  
viime kierroksella laatuysikköarvioinnin kansainväliseksi vertaisarvioinniksi  
aiemmin kotimaisin voimin toteutettujen arviointien jälkeen. Arvioinnin kan-  
sainvälistämisestä saatu palaute on ollut erittäin positiivista ja se rohkaisee jat-  
kamaan arviointia kansainvälisenä sekä myös ulottamaan kansainvälisen  
menettelyn ammattikorkeakoulusektorille.

## Maksupalvelutoiminta

Uuden asetuksen mukaan arviointineuvosto voi ottaa vastaan arviointiin liit-  
tyviä toimeksiantoja kotimaisilta ja ulkomaisilta toimijoilta. Maanpuolustus-  
korkeakoulun ja Poliisiammattikorkeakoulun auditoinnit sekä Högskolan på  
Ålandin uusinta-auditointi toteutetaan maksupalveluna, koska niiden toimin-  
nanohjaus ja rahoitus eivät kuulu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan.  
Kansainvälisissä toimeksiannoissa KKA:n on tarkoituksenmukaista keskittyä  
strategisesti hyödyllisiin tai KKA:n toimintaa kehittäviin ja monipuolistaviin  
hankkeisiin.

## EUR-ACE tekniikan alan koulutusohjelma- akkreditoinnit

KKA selvittää toimikauden kuluessa edellytyksiään saada eurooppalaisen  
EUR-ACE tekniikan alan koulutusohjelmien akkreditoinnin myöntämisoikeuden.  
Selvitystyö tehdään läheisessä yhteistyössä kentän toimijoiden kans-  
sa ja tarpeellisuutta arvioidaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Mikäli EUR-  
ACE koetaan tarpeelliseksi ja sen myöntöoikeuden saaminen osoittautuu  
mahdolliseksi, käynnistetään toimikauden kuluessa vapaaehtoisuuteen perus-  
tuva maksupalvelutoiminta. KKA seuraa myös muiden laatuleimojen kehitty-  
mistä.

## Muu toiminta

KKA tukee korkeakoulujen laadun varmistamista ja kehittämistä jakamalla arviointitukea kehittämishankkeille sekä kilpailuttamalla arviointikoulutuksen järjestämiseen varatut koulutustukirahat. Lisäksi KKA järjestää seminaareja ja julkaisee korkeakoulujen arviointiin ja laadunvarmistukseen liittyviä raportteja. Arviointiprojektien raporttien lisäksi KKA tuottaa arviointien yhteenvedoraportteja ja analyysyjä sekä julkaisee muiden toimijoiden raportteja, joilla arvioidaan olevan laajempaa hyödynnettävyyttä suomalaisessa korkeakoulukentässä. Arviointineuvosto pitää yhteyttä sidosryhmiinsä ja tiedottaa korkeakoulujen arviointeihin liittyvistä asioista. Arviointineuvoston jäsenet toimivat useissa kansallisissa työryhmissä.

## 5 Toiminnan kehittäminen

KKA:n toiminnan kehittäminen perustuu laadunvarmistusjärjestelmään, joka on kuvattu Laatukäsikirjassa. KKA jatkaa palautteen keräämistä toiminnastaan ja suorittaa säännöllisesti itsearviointin osana kehittämispäiviä. Neuvoston ja sihteeristön yhteiset kehittämispäivät ovat elokuussa ja sihteeristön kehittämispäivät keväisin. Kehittämispäivien yhteydessä sovitaan toteutettavista parannuksista toiminnassa sekä linjataan toimintaa eteenpäin. KKA:n vuosittainen raportointi valmistuu maaliskuussa.

Vuonna 2010 arviointineuvosto hyväksyy 2. kierroksen auditointimallin, jonka suunnittelussa on huomioitu edeltävän viiden vuoden palautteet auditointimallista sekä kuultu laajasti korkeakoulukenttää. Mallin suunnittelussa pohditaan kriittisesti kaikkia auditoinnin vaiheita, kuten arvioitsijoiden valintaa, perehdytystä, vierailukäytäntöjä, raportointia ja päätöksentekoa. Lisäksi KKA kehittää vuonna 2010 erityisesti sidosryhmäyhteistyötään ja sihteeristö ajantasaistaa arviointitutkimustietouttaan lukupiirin muodossa.

Uuden asetuksen mukaan arviointineuvosto voi asettaa toimintansa tukemiseksi ja kehittämiseksi sekä kansainvälisen yhteistyön lisäämiseksi kansainvälisistä ja kansallisista asiantuntijoista koostuvan neuvoo-antavan neuvottelukunnan, jonka puheenjohtajana toimii arviointineuvoston puheenjohtaja. Neuvottelukunnan toiminta käynnistetään vuoden 2011 aikana.

KKA arvioidaan suhteessa eurooppalaisiin ESG-kriteereihin (European Standards and Guidelines for Quality Assurance in Higher Education) vuonna 2010. Arvioinnin tilaaja on opetus- ja kulttuuriministeriö ja sen koordinoi ENQA:n sihteeristö. Arviointiraportti valmistuu syyskuussa, jonka jälkeen KKA pyrkii uusimaan täysjäsenyytensä ENQA:ssa sekä hakee EQAR:in jäseneksi. Arvioinnin suositukset hyödynnetään KKA:n kehittämistoiminnassa.

Eurooppalaisen arviointiarkkitehtuurin luomiseen ja arviointimenetelmien kehittämiseen osallistutaan ENQA:n toiminnassa. KKA:n pääsihteeri on ENQA:n hallituksen jäsen 2009–2012 ja suunnittelija jatkaa KKA:n edustamista arviointiorganisaatioiden sisäisen laadunvarmistuksen kehittämissyhmässä. KKA:n edustajat osallistuvat aktiivisesti puhujina ENQA:n tilaisuuksiin. Lisäksi KKA esittelee aktiivisesti toimintaansa NOQA:n ja INQAAHE:n piirissä. Auditointien maiden verkostossa pyritään kohti yhteistä auditointimallia yhdessä Itävallan ja jonkun muun Euroopan maan toimijoiden kanssa.